

BODI YA MKONGE TANZANIA

MWONGOZO WA KILIMO CHA MKONGE

Toleo la Kwanza, 2013

Kimetolewa na

Bodi ya Mkongwe Tanzania

S.L.P. 277,

Tanga.

Simu/Nukushi: +255272645060

Barua pepe: tansisal@tsbtz.org.

© Bodi ya Mkongwe Tanzania

Haki zote zimehifadhiwa

ISBN: 978 – 9987 – 647 – 12 - 5

Toleo la Kwanza, 2013

Kimepigwa Chapa na:

FOREVER INSURANCE AGENCY

S.L.P 15783

DAR ES SALAAM - TANZANIA

DIBAJI

Mkonge ni moja kati ya mazao makuu ya biashara hapa Tanzania. Umuhimu wa zao hili kwa maendeleo ya nchi, sasa na baadaye linapaswa kupewa kipaumbele kwani zao la Mkonge lina sifa za kipekee ikilinganishwa na mazao mengine.

Zao la Mkonge linastahimili sana ukame, halina msimu, halihitaji matumizi makubwa ya pembejeo, rafiki wa mazingira na linastawi mahali popote hapa nchini.

Ni zao pekee ambalo Tanzania iliweza kuongoza katika uzalishaji na ubora duniani. Zao hili hapo mwanzo lilichukuliwa kama zao la wakulima wakubwa tu lakini hivi sasa linalimwa pia na wakulima wadogo katika maeneo mbalimbali nchini. Ili kuwasaidia wakulima wa Mkonge waweze kulima kitaalamu, Bodi ya Mkonge Tanzania imechukua jukumu la kuandaa kitabu hiki ili kiwe mwongozo wa wakulima wakubwa, wakati na wadogo kwa lengo la kuongeza ufanisi na tija.

Kitabu hiki kimeandikwa kwa lugha ya kiswahili ili kusaidia wakulima wa Mkonge nchini, wataalam wa kilimo, pamoja na wadau wengine wanaozalisha Mkonge na bidhaa za Mkonge kuelewa vema kanuni bora za uzalishaji wa Mkonge.

Prof. Joseph J. Semboja

Mwenyekiti

Bodi ya Wakurugenzi

YALIYOMO

DIBAJI.....	ii
SHUKRANI.....	iii
MAANA YA MANENO YA KIMKONGE.....	iv
SURA YA KWANZA.....	1
1.0. UTANGULIZI.....	1
1.1. KILIMO CHA WAKULIMA WADOGO.....	2
1.2. SIFA ZA MKONGE.....	4
1.3. AINA ZA MKONGE.....	5
1.4. SEHEMU ZA MMEA WA MKONGE.....	7
SURA YA PILI.....	9
2.0. MAHITAJI YA MMEA WA MKONGE.....	9
2.1. MAANDALIZI YA MICHE BORA.....	10
2.3. UPANDAJI WA BUSTANI.....	15
2.4. UTUNZAJI WA MICHE KWENYE KITALU.....	16
2.5. WADUDU WAHARIBIFU WA MICHE KWENYE KITALU.....	20
2.6. MAGONJWA YANAYOSHAMBULIA MICHE KWENYE KITALU	21

SURA YA TATU.....	23
3.0. UPANDAJI WA MKONGE SHAMBANI.....	23
3.2. UCHAGUZI NA UPANGAJI WA MICHE.....	24
3.3. UCHIMBAJI WA MICHE.....	24
3.5. NAFASI YA UPANDAJI.....	25
SURA YA NNE.....	31
4.0. UTUNZAJI WA MKONGE.....	31
4.1. UTANGULIZI.....	31
4.2. MADHUMUNI YA UTUNZAJI.....	31
4.3. UDHIBITI WA MAGUGU.....	32
4.4. VIRUTUBISHO VYA UDONGO.....	35
SURA YA TANO.....	40
5.0. UVUNAJI BORA WA MKONGE.....	40
5.1. USINDIKAJI WA MAJANI.....	42
5.2. ULAINISHAJI WA SINGA (BRUSHING).....	46

SURA YA SITA.....	48
6.0. KILIMO MSETO.....	48
6.1. FAIDA ZA KILIMO MSETO.....	48
6.2. MAZAO YANAYOFAA KUCHANGANYWA NA MKONGE.....	48
6.3. MAZAO YASIYOFAA KUCHANGANYWA NA MKONGE.....	49
6.4. MAMBO YA KUZINGATIA KATIKA KILIMO MSETO.....	49
6.5. MZUNGUKO WA KILIMO MSETO.....	50
SURA YA SABA.....	53
7.0. WANYAMA NA WADUDU WAHARIBIFU WA MKONGE.....	53
7.1. KIWAVI CHA MKONGE (SISAL WEEVIL).....	53
7.2. WADUDU MAGAMBA (SCALES).....	54
7.3. WANYAMA WAHARIBIFU.....	55
7.4. MAGONJWA YA MKONGE.....	55
SURA YA NANE.....	59
8.0. SOKO LA MKONGE.....	59
8.1. WAKULIMA WAKUBWA.....	61
8.2. WAKULIMA WADOGO.....	61
8.3. MADARAJA YA SINGA.....	62
MAMBO YA MUHIMU KUZINGATIA ILI KUPATA SINGA BORA.....	65